

Partea a doua a programului a cuprins două momente dintr-un întreg spectacol dedicat de „Tanz-Forum“ lui Kurt Jooss, pionier al baletului expresionist, cu ocazia împlinirii a 50 de ani de la crearea vestitului balet *Masa verde*, cu care a venit și la București în anii '30. Dacă trupa vădește — după cum ne-a declarat Jochen Ulrich — influența Marthei Graham în tehnica folosită, stilul ei continuă însă și tradiția lui Kurt Jooss. Este ceea ce s-a putut constata în baletele *Metropola* și *Masa verde*, prezentate în coregrafia originală a lui Jooss (reconstituită după notațiile sale), în aceeași scenografie și aceleași costume, în timp ce muzica, executată la fel ca acum 50 de ani la două plane (Samuelina Tahija și Hilary Griffiths), este tot aceea de atunci, a lui Alexandre Tansman (*Metropola*) și Fritz Cohn (*Masa verde*), cu caracterul ei desuet, dar care nu poate fi desprinsă de coregrafie, deoarece se constituie într-un tot unitar cu aceasta.

Edgar ELIAN

Concursul Cvartetului Conservatorului „George Enescu” din Iași

În cadrul concertelor de tineret, Filarmonica „George Enescu” a programat la 23 octombrie în sala Studio concertul Cvartetului Conservatorului „George Enescu” din Iași. Formația, laureată cu premiul I la concursul de cvartete studențești de la Brașov—1982, se compune din următorii membri: Cristina Mondiru — vioara I, Violeta Delia Ginju — vioara a II-a, Laura Nechita — violă și Magdalena Cristea — violoncel.

Programul concertului a cuprins: *Cvartetul nr. 6* de Wilhelm Berger, *Cvartetul „Ciocîrlia” op.64, nr. 1 în Re major* de Joseph Haydn și *Cvartetul în la minor op. 29* de Franz Schubert. Sînt, evident, lucrări care cer din partea interpreților o desăvîrșită pregătire tehnică, o serioasă disciplină de ansamblu și o bună înțelegere a stilului.

Universul frămîntat, contorsionat, al muzicii *Cvartetului nr. 6* de Wilhelm Berger — lucrare de căpetenie din creația camerală a autorului — a fost bine reliefat de către formația conservatorului ieșean ca și zonele (nu multe la număr) luminate de o tristă speranță, din cea de a doua parte. Este o lucrare care presupune o capacitate de construcție, o fină mînuire a detaliului, o sigură organizare și focalizare a secvențelor în vederea împlinirii *formeii*; o formă ce nu se lasă ușor stăpînită, ușor comunicată și înțeleasă. Aportul interpretării este în consecință salutar: într-o mare măsură tinerele interprete au dominat această muzică, lucru revelator pentru tinerețea lor și pentru tradiția ieșeană de interpretare a muzicii de cameră

românești și universale. Dar de aici și pînă la *etalon* ar mai fi și pași de trecut.

Devenit lucrare de baraj a Concursului de muzică de cameră de la Brașov, cvartetul *Ciocîrlia* de Haydn primește an de an, de la formație la formație, de la școală la școală, noi valențe interpretative, noi surprize, noi dezamăgiri (uneori). Este acea virtualitate inepuizabilă a capodoperei de a genera înțelesuri (și erori) mereu vii, proaspete, actuale în orice timp și epocă. Am apreciat fără rezerve pasiunea tinerelor interprete, elanul și tehnicitatea, tonul expresiv și căldura talentului autentic; ele iradiază deasupra oricăror rezerve (mai mult sau mai puțin) scolastice. (*Stilul* este de fapt o perpetuu actualizare și nu un exponat de muzeu...).

Aceasta s-a putut cu și mai multă claritate evidenția în interpretarea *Cvartetului op.29 în la minor* de Schubert, unde abaterile *artistice* de la norme „imuabile” (pentru cei care, tineri fiind, *trebuie* să creadă în ele, și mai ales în ceea ce privește *dinamica* și *agogica*), colorau adesea interpretarea, anume la acea extrem de fină zonă în care intenția fluctuează între sensuri ascunse, nebănuite, ale operei și „manierismul” unor procedee: dilemă rezolvată de la caz la caz.

Concertul a lăsat tuturor o impresie vie, și așteptăm cu interes noile apariții ale tinerei formații.

Nicolae BRINDUȘ

Tineri soliști chinezi

Privind templul „Norul verde”, apoi muntele „Fîntîinii de jad”, contemplînd cele 111 întrupări ale lui Budha din templul „Înțelepciunii”, întotdeauna ești cuprins de o anumită senzație de măreție a forțelor umane, a gîndirii care este capabilă să zămislească frumusețea parcă de vis. Poporul chinez, dacă ar fi să ne gîndim doar la inexprimabilele sentimente cu care sînt investiți dragonii sau leii simbolizînd forța, păsările fœnix simbolizînd măreția, fericirea și viața îndelungată, este capabil de realizări impresionante, particulare înainte de toate, pornind din cele mai vechi timpuri și neobosind pînă în zilele noastre. Lucirea soarelui atotputernic pe olanele smălțuite în culori verzi, galbene, sau, în orice caz, alte culori vii de pe acoperișuri, este un semn al acestei putințe alimentate permanent cu resurse vitale.

De mai multe ori am avut posibilitatea să constat deosebit de serioasa pregătire instrumentală și coregrafică a tinerilor interpreți care ne-au vizitat țara, dar parcă acum sentimentul a fost și mai puternic. Urmărind țîmbalista Qu Bingxun, ca interpretă a festivalului muzical intitulat *Munții Tianshan în sãrbãtoare*, sau conducînd cu deosebită abilitate evoluția celor patru colegi ai săi, am fost convins că sînt martorul unui veritabil record, formidabila

interpretă dovedindu-se plină de virtuozitate în aria muzicii când calde, intime, când dezlănțuite, cu adevărat concertistice. La fel, Zhou Yu și Yu Qiwei, soliști la instrumente vechi cu corzi, denumite arhu și gaohu, cântau cu multă poezie câteva monumente geografice din țara lor, sau inseriau în cânt păsările din regiunea Kanton, de multe ori intonațiile aminându-ne un fond folcloric comun, chiar pentru popoare care sălășluiesc la mii de kilometri depărtare.

Sînt prezente, în cântul tinerilor interpreți chinezi, în același timp, bucuria vieții noi, hotărîrea de a învinge cu dezinvoltură toate obstacolele care se pot ivi din diferite motive. Ariile lor glisate, translațiile practicate pe instrumente cu sonorități misterioase (flauți gravi) alcătuiesc în totalitate o hartă muzicală particulară, în care, așa cum arătăm, sentimentul trăinicieii, al încrederii în izbînda necondiționată sînt faruri stimulative.

La fel, dansatorii Shan Ying, Mao Xiaochun și Zhang Haigang, minuind săbii, evantaie, farfurioare sau mici elemente decorative, s-au făcut purtătorii bucuriei, a plăcerii născute din lucruri mici, aparent lipsite de însemnătate, vehemenți în lupta cu cei care doresc răul, naturaliști prin costume, solari prin mișcări. Pestișori de aur, figuri de pe frescele din grotă Dunhuang, micuța crescătorie de albine, întoarcerea de la culesul frunzelor de dud, această întreagă cuprinzătoare arie tematică născută din cotidian și din basm eră slujită cu multă ingeniozitate, nelipsind nici ura, durerea, întunecarea, pentru moment desigur, încrederea și victoria fiind precumpănitoare.

Pentru soliștii vocali Peng Liyan și Chan Chachang, înzestrați cu voci calde, pătrunzătoare, particulare erau, pe lângă emisia de un anumit gen, intimitatea și vioiciunea ce stăteau la baza declarației tinerei fete care-și cânta dragostea brodînd punguța de mătase, simbol al sentimentelor adînci pe care le poartă iubitului, sau care ridicau un veritabil lamento dedicat prieteniei puternice, inspirate din lirica celebrului poet clasic chinez Li Tai Pe.

Dacă ar trebui să aleg, din programul artiștilor chinezi, ce m-a impresionat cel mai mult, atunci aș menționa vibrația cu care au fost interpretate partiturile românești *Ciocirlia*, *Hora staccato*, *Mulț mi-e dragă primăvara* și *Moldova mea*, aflate în repertoriul lor parcă dintotdeauna și pentru totdeauna, ca un semn al prețurii reciproce, al cunoașterii profunde ce se poate realiza prin muzică, prin artă.

Anton DOGARU

„Invitațiile Euterpei” la un deceniu de existență

Între puținele emisiuni longevive, de radio sau de televiziune, „Invitațiile Euterpei” par să aibă un loc aparte; un scurt istoric va fi probabil elocvent. Prima emisiune este datată 15 noiembrie 1972, fiind inițiată și realizată de doi dintre cei mai cunoscuți

și activi redactori muzicali: Teodora Albescu și Iosif Sava. Colaborarea lor a continuat pînă la 15 aprilie 1979 iar de atunci și pînă în prezent emisiunea rămîne în sarcina unui singur autor — Iosif Sava.

La început emisiunile duminicale sub genericul Euterpei reprezentau în fapt o tatonare a propriului profil, încercînd să devină un radio-program total în care pagini de muzică simfonică alternau cu cele de operă sau de divertisment, uneori. După un an s-a relevat ideea unei structuri deliberat educative a emisiunii, păstrînd diversitatea subiectelor, mai tirziu centrîndu-se asupra unor teme de ordin estetic și filosofic ordonate în cicluri ce revin periodic. Iată cîteva: relația muzică — filosofie, mesajul social educativ al muzicii, relația muzică — cunoașterea artistică și științifică, semnificația unor documente muzicale românești (un ciclu foarte bogat intitulat „Documente, confesiuni, relatări”), contribuția unor artiști români la ridicarea muzicii românești, mari personalități componistice și interpretative ș.a.m.d. „Invitațiile Euterpei” folosește uriașele rezerve ale fonotecii radio, pline de surprize cînd ai răbdarea și dorința de a căuta, și care rămîne pare-se inepuizabilă.

Despre această emisiune s-au exprimat păreri din cele mai diverse — critice sau laudative (mai ales în ultimul timp) — de către oamenii de știință, literați, oameni de artă etc. și cele mai puține de către muzicieni. I s-a reproșat în primul rînd volumul prea mare al textului vorbit în dauna celui muzical și chiar ideea comentariului în sine, pretinzîndu-se că muzica nu are nevoie de explicații. Firește această premisă e falsă pînă la un punct, uitîndu-se deasemenea că „Invitațiile Euterpei” erau și sînt o tribună de la care se pledează pentru atragerea oamenilor către muzică. Să admitem că mulți dintre aceștia, indiferent de profesia lor, și-au format educația muzicală prin emisiunea pe care o aniversăm acum și că datorită ei au devenit melomani fideli, și cîștigul în acest sens ni se pare de cea mai mare importanță. Pentru unii chiar „Invitațiile Euterpei” sînt prietenul pe care-l aștepti o săptămînă întreagă (Radu Cosașu în „Contemporanul”) — ceea ce poate fi lauda cea mai rîvnită a unui realizator de emisiuni și, pe de altă parte, o mărturie a valorii ei intrinseci.

Pe baza acestei experiențe de zece ani, Iosif Sava a putut concepe serialul Seratelor muzicale la televiziune: extinderea aceluiași gen de preocupări în domeniul vizualului și al noilor resurse filmografice, invitarea unor personalități ale culturii românești la incitante colocvii, lărgind considerabil posibilitățile de impact asupra publicului; și totuși „Invitațiile Euterpei” își păstrează devotații săi ascultători și constituie o emisiune al cărui viitor rămîne deschis.

Iosif Sava a primit pentru aceste două emisiuni premiul de muzicologie al Uniunii compozitorilor, deci și o recunoaștere oficială, după cea a publicului, mult mai spontan în aprecieri.

Fără a putea intra, măcar sumar, în analiza emisiunilor „Invitațiilor Euterpei”, a ideilor pe care le vehiculează și a pregnanței lor muzicologice, ne